

А.О. Колесник, канд. техн. наук, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

О.Ф. Белікова, викл. (ХДУХТ, Харків)

ПЕРЕКЛАД ПРЕФІКСАЛЬНИХ, СУФІКСАЛЬНИХ ТА СКЛАДНИХ ТЕРМІНІВ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ

Для забезпечення процесу адекватного перекладу наукових матеріалів, окрім високого рівня володіння мовою оригіналу та глибоких знань мови перекладу, наявності високого рівня перекладацької майстерності, перекладачеві необхідно володіти певною інформацією щодо обраної тематики, мати певний обсяг фонових знань. Наукові матеріали мають характерні ознаки. Метою кожної наукової статті являється точна передача певної інформації. Науковий стиль відзначається суворістю, логічністю, точністю та великою насиченістю термінологією. Переклад текстів наукової тематики потребує чітко додержуватися нейтрального, емоціонально-незабарвленого стилю презентації інформації, тому особливо важливим стає питання вибору варіанта-відповідника при перекладі багатозначних слів.

Переклад наукової літератури надзвичайно важкий через наявність великої кількості термінів утворених за допомогою суфіксів та префіксів, а також складних термінів.

Для правильного перекладу терміна встановлюється його словотвірна і морфологічна структура та семантичні відмінності від загальнонародних слів.

За своєю будовою терміни поділяються на: прості; похідні-суфіксальні; префіксальні; суфіксально-префіксальні; терміни-словосполучення.

Найскладнішу для перекладу групу лексичних елементів становлять слова в лапках. В науковій літературі слово в лапках може означати, що воно є:

- неологізмом, авторським новоутворенням;
- цитатою, запозиченням з чужої іншої термінології;
- вжито в іронічному значенні;
- є метафорою.

Під час перекладу першої групи виникають значні труднощі з авторськими новоутвореними термінами. З цієї причини існує кілька способів перекладу авторських термінів-новоутворень, що подаються в лапках: використання існуючого українського відповідника; калькування (дослівний переклад); транскодування з можливим наступним поясненням; опис значення, розкриття позначеного поняття.

Правильність перекладу префіксальних термінів залежить від правильного визначення значення префікса та знання узагальненого значення термінів з тим чи іншим префіксом.

Поряд із префіксацією терміни в англійській мові можна утворювати за допомогою суфіксів.

Складні терміни являють собою стале словосполучення, за яким закріплене певне термінологічне значення. Переважна більшість термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної.

Під час перекладу словосполучень велике значення має аналітичний етап – переклад окремих його компонентів, для чого необхідно визначити компоненти складного терміну (слова або словосполучення). Також необхідно встановити семантичні відносини між компонентами та з головним компонентом терміна-словосполучення. Визначення характеру цих відносин зумовлює порядок та зміст перекладу складного терміну.

Для правильного перекладу терміна важливо знати його словотворчу і морфологічну структуру та семантичні відмінності від загальнонародних слів. Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміну, оскільки ними можуть бути не лише слова, а й словосполучення, що входять до його складу. Також важливо встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення. Саме характер цих відносин й визначає порядок та сам зміст перекладу складного терміну. Синтетичний етап перекладу передбачає побудову компонентів в залежності від зазначених тематичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну.

Для успішного проведення дешифровки нових термінів перекладач повинен мати гарне уявлення про загальні принципи термінотворення, знати певний мінімум латинських та грецьких коренів, суфіксів та префіксів, що беруть найактивнішу участь в процесах термінотворення, та в достатній мірі володіти певними навичками практичного застосування цих знань. Таким чином дешифровка скорочення, відсутнього в словниках, є трудомістким етапом перекладу і може бути успішно виконана перекладачем, який добре уявляє собі структуру вихідної термінологічної групи та обізнаний з даною сферою знань.

І.О. Кудряшов, доц. (ХДУХТ, Харків)

А.В. Аргюгін, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

САМОСТІЙНІ ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Динаміка навчального процесу у вищих навчальних закладах із нерівномірним розподілом навантажень та інтенсифікацією під час екзаменаційної сесії являє собою свого роду випробуванням для організму